

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ

THE PURPOSE AND OBJECTIVES OF THE STATE POLICY IN THE SPHERE OF ENSURING THE ECONOMIC SECURITY OF THE STATE DURING THE STATE OF MARTIAL

Мета статті полягає у формулюванні об'єктивної мети та комплексу завдань державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки держави під час воєнного стану, що обумовлює необхідність аналізу актуальних нормативно-правових актів в окресленій сфері з урахуванням реалій національної безпеки. У статті акцентовано увагу на тому, що актуальні державні економічні стратегії, зокрема ті, що регламентують забезпечення її безпеки не враховують актуальних загроз, які виникли внаслідок повномасштабного вторгнення на територію України. В зв'язку з чим автором поставлено за ціль сформулювати об'єктивну мету та комплекс завдань державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки держави під час воєнного стану. Досягнення поставленої цілі забезпечено аналізом актуальних нормативно-правових актів у вказаній сфері з урахуванням реалій національної безпеки. В результаті проведено дослідження мету державної політики в сфері забезпечення економічної безпеки держави під час воєнного стану представлено наступним чином: підтримуючи та укріплюючи європейський вектор розвитку національної економіки, в тому числі укріплюючи її ключові сфери, забезпечувати та удосконалювати механізми та методи захисту об'єктів критичної та цивільної інфраструктури. Відповідно до окресленої мети сформульовано такі завдання економічної безпеки держави під час воєнного стану: створення умов для поширення ринкової конкуренції на всій території країни; убезпечення об'єктів критичної та цивільної інфраструктури від можливих руйнувань, побудова нових об'єктів із урахуванням необхідності створення системи ефективних і доступних укриттів; перегляд територіальних принципів ведення сільськогосподарської діяльності та стимулювання розвитку фермерства; накопичення та збільшення економічного потенціалу та людського ресурсу; удосконалення та стабілізація сфери послуг; нівелювання внутрішніх небезпечних чинників. Налагодження роботи правоохоронних органів у економічній сфері; впровадження концепції людиноцентризму крізь призму забезпечення економічного добробуту населення; створення економічної автономії і максимальної самодостатності держави в забезпеченні ключових потреб людей і держави.

***Ключові слова:** державна політика, економічна безпека держави, воєнний стан, стратегія, мета, завдання.*

The purpose of the article is to formulate the objective goal and set of tasks of state policy in the field of ensuring the economic security of the state during the state of war, which determines the need to analyze the current legal acts in the outlined field, taking into account the realities of national security. The article focuses on the fact that the current state economic strategies, in particular those regulating the provision of its security, do not take into account the current threats that arose as a result of a full-scale invasion of the territory of Ukraine. In connection with this, the author set himself the goal of formulating an objective goal and a set of state policy tasks in the sphere of ensuring the economic security of the state during martial law. Achieving the set goal is ensured by the analysis of current legal acts in the specified area, taking into account

the realities of national security. As a result, a study of the purpose of state policy in the field of ensuring the economic security of the state during martial law is presented as follows: supporting and strengthening the European vector of the development of the national economy, including strengthening its key areas, to provide and improve the mechanisms and methods of protection of objects of critical and civil infrastructure. In accordance with the outlined goal, the following tasks of the economic security of the state during the martial law were formulated: creation of conditions for the spread of market competition throughout the country; securing critical and civil infrastructure objects from possible destruction, building new objects taking into account the need to create a system of effective and affordable shelters; revision of territorial principles of agricultural activity and stimulation of farming development; accumulation and increase of economic potential and human resources; improvement and stabilization of the service sector; leveling of internal dangerous factors. Improving the work of law enforcement agencies in the economic sphere; introduction of the concept of people-centeredness through the prism of ensuring the economic well-being of the population; creation of economic autonomy and maximum self-sufficiency of the state in providing key needs of people and the state.

Key words: *state policy, economic security of the state, martial law, strategy, goal, task.*

Постановка проблеми. Відносно молода економіка України потребує вироблення комплексного та ефективного підходу до забезпечення економічної безпеки, особливо в умовах того, що більшу частину свого існування економічний сектор розвивається в екстремальних умовах пов'язаних зі збройною агресією та повномасштабним вторгненням росії. За даними Організації Об'єднаних Націй економіка України у 2022 році пережила більш ніж 30-відсоткове скорочення через масштабне руйнування фізичної інфраструктури, порушення виробничої та торгової діяльності, значне скорочення робочої сили та масштабного переміщення населення [1]. Також було повністю або частково зруйновано основні підприємства промислового сектору національної економіки: Маріупольський металургійний комбінат імені Ілліча, Приватне акціонерне товариство «Металургійний комбінат «Азовсталь»», Державне підприємство «Антонов», Кременчуцький і Одеський нафтопереробний завод, Авдіївський коксохімічний завод, Державне підприємство «Науково-виробничий комплекс газотурбобудування «Зоря» – «Машпроект»». На безпрецедентній кризі в національній економіці наголошують І. А. Хмарська, К. Я. Кучерява та І. О. Клімова, зазначаючи, що «показниками цього є значний занепад реального внутрішнього валового продукту (далі – ВВП), динамічний ріст інфляції, сповільнення бізнес-активності тощо. Пріоритетним завданням для української влади та бізнесу залишається скооперовано співпраця у напрямку формування оптимальної стратегії і тактики післявоєнного відновлення економічної системи» [2, с. 8] Отже, сьогодні перед урядом країни стоїть вкрай складне завдання стабілізації та відновлення потенціалу економіки, що не можливо без впровадження безпекових аспектів, вироблених з урахуванням теоретичних здобутків у галузях економіки, юриспруденції та теорії державного управління, в поєднанні з практичним досвідом стабілізації економічних криз у світі.

Стан дослідження проблеми. Безпека як необхідний складовий елемент функціонування держави завжди перебував в колі наукових пошуків. Вчені проводячи дослідження в різних галузях науки неодноразово присвячували свої роботи державному регулюванню економіки та забезпеченню її безпеки (Ю. П. Битяк, В. М. Гарашук, М. О. Горинь, Д. А. Горовий, М. С. Дороніна, О. В. Дьяченко, Д. В. Задихайло, Н. Ф. Єфремова, О. О. Кундицький, В. І. Росенко, О. С. Сенишин, Д. М. Стеченко, О. М. Чечель). Не зважаючи на ґрунтовність цих досліджень, вони не враховують актуальних умов розвитку національної економіки, а тому в основу даного дослідження становлять праці про: глобальні питання економічної безпеки (В. С. Толуб'як, Ю. Г. Королук); післявоєнне відновлення економіки (І. А. Хмарська, К. Я. Кучерява, І. О. Клімова), зокрема обліково-податкової системи (Н. С. Костишин, Т. А. Яковець).

Мета статті полягає у формулюванні об'єктивної мети та комплексу завдань державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки держави під час воєнного стану, що обумовлює необхідність аналізу актуальних нормативно-правових актів в окресленій сфері з урахуванням реалій національної безпеки.

Виклад основного матеріалу. Під метою прийнято розуміти «те, до чого хтось прагне, чого хоче досягти» [3, с. 683], власне саму ціль. Мета державної політики буде залежати від сфери її формування, тому неправильно вести мову про якусь спільну монолітну ціль. Більш

того вона може змінюватись залежно від соціально-політичних умов, які мають місце в період її здійснення, зокрема, коли мова йде про безпекову складову однієї з ключових сфер держави – економічну безпеку. В умовах збройної агресії, коли на території України діє режим воєнного стану, акценти забезпечення економічної безпеки повинні бути зміщені в бік реального захисту та убезпечення економічних суб'єктів.

Натомість, систематичний аналіз наукових праць присвячених економічній політиці держави взагалі та забезпечення її безпеки зокрема в різний період, свідчить про прагнення вчених виробити якусь узагальнену мету, наприклад:

1) «створення такої господарської системи, яка б орієнтувалась на вибір найефективніших варіантів використання наявних факторів виробництва та забезпечення сприятливих соціально-економічних умов життєдіяльності» [4, с. 5–6] (Д. М. Стеченко);

2) забезпечення свободи здійснення господарської діяльності, а також попередження та усунення потенційних та/або реальних загроз у межах стрімкого розвитку процесів глобалізації у соціально важливих сферах суспільного життя (В. С. Толуб'як, Ю. Г. Королюк [5, с. 4]);

3) «оптимум добробуту, який відображений у кількісних макроекономічних показниках, досягнутий у даних конкретних умовах» [6, с. 711] (В. І. Роєнко, Н. Ф. Єфремова);

4) нарощування економічного потенціалу, гарантування фінансової стабільності та створення оптимальних умов для соціального розвитку (Ю. П. Битяк [7, с. 300]);

5) «досягнення програмно визначених кількісних та якісних властивостей функціонування національної економічної системи, забезпечення економічного народовладдя та суверенітету України» [8, с. 217] (Д. В. Задихайло).

Сутність майже всіх з перелічених цілей зводиться до стабілізації [9, с. 7] та розвитку економіки [10, с. 66] до того рівня, за умови досягнення якого буде забезпечено прогрес різних секторів економіки та суспільства. Суттєвим недоліком таких цілей, на нашу думку, залишається неврахування безпекових елементів, які як видається повинні бути обов'язковим компонентом сучасної економічної політики держави. В такому сенсі більш цінними вбачаються висновки вчених, які намагались диференціювати мету державної економічної політики з врахуванням забезпечення її безпеки. Зокрема автори навчального посібника «Державне регулювання економіки» (О. С. Сенишин, М. О. Горинь, О. О. Кундицький) пропонують розрізняти соціальні, економічні, демократичні цілі, а також цілі пов'язані з розвитком і укріпленням міжнародних економічних відносин [11, с. 52]. У лекційних матеріалах присвячених порівняльно-економічним системам і публічному адмініструванню мету економічної політики країни описують «за допомогою так званого «магічного чотирикутника», тобто фігури, що символізує чотири взаємопов'язані цілі економічного розвитку, за реалізацію яких держава несе відповідальність. Це – помірковане і стабільне економічне зростання, високий рівень зайнятості, стабільність цін (фінансова стабільність), зовнішньоекономічна рівновага» [12, с. 47]. Такі підходи дають можливість сформулювати комплексну мету національної економічної політики, не обмежуючись декларуванням загальних порожніх цілей, що не дають уявлення про необхідність здійснення реальних кроків у окреслених сферах і повністю виключають найголовніше питання сьогодення – охорону національної економіки.

У 2021 році було прийнято два основоположних документи щодо забезпечення економічної безпеки держави: Національна економічна стратегія на період до 2030 року затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 03.03.2021 № 179 [13] і Стратегія економічної безпеки України на період до 2025 року введена в дію указом Президента України від 11.08.2021 № 347/2021 [14]. Будучи довгостроковими програмними документами удосконалення економічної сфери вони декларують досить абстрактну мету орієнтовану на створення потужної конкурентоспроможної економіки, яка в залежності від ситуації може бути інтерпретована по-різному. Так, метою економічної стратегії визначено: «створення можливостей для реалізації наявного географічного, ресурсного та людського потенціалу країни для забезпечення належного рівня добробуту, самореалізації, безпеки, прав та свобод кожного громадянина України через інноваційне випереджальне економічне зростання з урахуванням Цілей сталого розвитку та необхідності досягнення кліматичної нейтральності не пізніше 2060 року. Метою Стратегії є створення можливостей для українців як громадян, українців як підприємців та інвесторів» [13]. Стратегія економічної безпеки вироблена на основі національної економічної стратегії, повинна розвивати декларовану мету в напрямі забезпечення стійкості національної економіки до внутрішніх і зовнішніх загроз. Натомість, мета профільної стратегії в сфері забезпечення економічної безпеки фактично відсилає до іншого нормативно-правового акта: «метою цієї Стратегії є визначення

стратегічного курсу у сфері забезпечення економічної безпеки, спрямованого на реалізацію Стратегії національної безпеки України «Безпека людини – безпека країни», затвердженої Указом Президента України від 14 вересня 2020 року № 392» [14]. У свою чергу остання є збірним документом і зачіпає усі соціальні сфери, а щодо економіки країни та забезпечення її безпеки наголошується на необхідності її інтеграції в європейський простір, акумулюванні ресурсів для забезпечення систематичного зростання рівня економіки, насамперед «розвитку ринкової конкуренції, демонополізації економіки та детинізації господарських відносин» [15], зміцнення енергетичної системи.

Зрозуміло, що питання як от створення умов для ринкової конкуренції не можуть бути пріоритетом у країні, де діє режим воєнного стану, а ворог щодня завдає ударів які руйнують цивільну інфраструктуру. Згідно з даними експертів Київської школи економіки та волонтерів станом на 17.03.2022, тобто менше ніж за місяць повномасштабного вторгнення, в Україні було зруйновано: 15 аеропортів, 36 закладів охорони здоров'я, атомну електростанцію, 273 закладів середньої та вищої освіти, 1600 житлових будинків, 45 заводів і підприємств, 124 дитячих садочків, 7 торгово-розважальних центрів, 7 теплових та гідроелектростанцій. Загальна сума збитків склала 19 млрд. 198 млн. доларів США [16]. Подібна статистика свідчить про необхідність створення умов для максимального убезпечення ключових об'єктів економічного сектору. Наприклад, розміщати стратегічно важливі промислові об'єкти під землею, як це зроблено в Люксембурзі та Японії. На необхідності «перенесення» стратегічно-важливих, зокрема промислових об'єктів під землю наголошує в одному зі своїх інтерв'ю й Міністр оборони України О. Ю. Резніков спираючись на практику Ізраїлю [17]. Важливе значення в попередженні та припиненні посягань на такі об'єкти має їх захист за допомогою засобів протиповітряної оборони та артилерійських систем, насамперед в особливий період, коли існує реальна загроза їх ураження. Для захисту промислових, військових і цивільних об'єктів також можна використовувати терикони. Звичайно, всі ці засоби не будуть ефективними без перегляду та/або зміни розташування та побудови промислових об'єктів в межах території держави.

Окрім промисловості основу ВВП України складають сільське господарство та сфера послуг [18]. Галузь сільського господарства також суттєво постраждала: «за попередніми оцінками науковців, потенційна пряма шкода, якої було завдано вітчизняній сільськогосподарській інфраструктурі та її активам внаслідок повномасштабної агресії РФ проти України, перевищує 6 мільярдів доларів» [19]. Пропорційно цим збиткам зменшився дохід фермерів, деякі із них, внаслідок бойових дій втратили урожай і техніку. Зважаючи на значну роль національного сільського господарства в формуванні ВВП важливо зберегти як людській, так і матеріальний ресурс, наприклад шляхом створення умов для продовження фермерського господарства, зокрема надання: землі в інших безпечних регіонах країни на основі тимчасового бартеру; техніки для обробки землі чи виготовлення продукції на пільгових умовах; допомоги у реалізації продукції.

Вже сьогодні відбувається відновлення сфери послуг, які надаються підприємствам за допомогою програми релокації запропонованої Міністерством економіки України. За словами заступниці Міністра економіки України Т. Н. Бережна «за рік війни за урядовою програмою релокації в більш безпечні регіони країни було переміщено 800 підприємств, 623 з яких вже відновили роботу на новому місці» [20]. Разом із тим, зменшення суб'єктів надання послуг, внаслідок припинення їх діяльності зменшує конкуренцію, що в свою чергу негативно позначається на якості цих послуг і клієнтської політики суб'єктів господарювання. Отже, існує необхідність розробки та запровадження нових позасудових механізмів захисту прав споживачів.

Отже, констатуємо, що актуальна мета забезпечення економічної безпеки декларована в Стратегії економічної безпеки України на період до 2025 року введено в дію указом Президента України від 11.08.2021 № 347/2021 [14] по суті не відображає необхідних стратегічних орієнтирів захисту національної економіки, приймаючи до уваги те, що вона була оприлюднена в 2021 році, ця мета сформульована без урахування реальних загроз, що виникли внаслідок повномасштабного вторгнення росії. Переосмислення мети державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки держави можливе за умови інтеграції: розвитку європейського курсу економіки; убезпечення об'єктів критичної та цивільної інфраструктури; підтримання основи ВВП України (сфери промисловості, сільського господарства та послуг); нарощення економічного потенціалу держави; забезпечення добробуту населення.

Мета та завдання взаємопов'язані категорії, які повинні узгоджуватись між собою в рамках єдиного явища (об'єкту). Саме мета визначає напрям і/або сферу перспективних завдань – «наперед визначений, запланований для виконання обсяг роботи, справа і т. ін.» [21, с. 40]. Такий підхід відображено в п. 18 Стратегії економічної безпеки України на період до 2025 року введено в дію указом

Президента України від 11.08.2021 № 347/2021 «забезпечення стійкості від зовнішніх і внутрішніх викликів та загроз національним економічним інтересам держави та інтересам її громадян; збереження та розвиток економічної потужності країни з урахуванням Цілей сталого розвитку України на період до 2030 року, затверджених Указом Президента України від 30 вересня 2019 року № 722, та позицій людиноцентризму; гарантування національної економічної незалежності та здатності до захисту національних економічних інтересів, зокрема у високотехнологічній сфері» [14]. В свою чергу, аналіз Національної економічної стратегії на період до 2030 року затвердженої постановою Кабінетом Міністрів України від 03.03.2021 № 179 [13] дозволяє зазначити, що в глобальному економічному вимірі (на рівні держави) завдання забезпечення економічної безпеки полягають у організації діяльності Бюро економічної безпеки України.

На відміну від мети, завдання є більш змістовними, вони розкривають основну ціль, деталізуючи її, відповідно завдань державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки держави є ширшими за першу. Тому, очевидно, що мета державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки держави доповнюється такими елементами як: невразливість перед зовнішніми та внутрішніми загрозами; збільшення економічної потужності держави; дотримання концепції людиноцентризму; автономність; накопичення ресурсів для захисту економічного сектору.

З огляду на розпливчастість мети державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки держави, та її розширене тлумачення в теорії права та економічній теорії, зрозуміло, що сучасною доктриною вироблені відмінні завдання, від тих, що передбачені в чинному законодавстві. Наприклад, О. М. Чечель вбачає завдання економічної політики держави у: «виході країни з системної кризи з подальшою стабілізацією суспільної ситуації; забезпечення економічного зростання і сприятливих умов господарювання; реалізації більш ефективної державної соціально-економічної політики; забезпечення національної безпеки, стабільності, соціальної збалансованості» [10, с. 63]. З точки зору публічного управління завдання економічної політики, включаючи забезпечення її безпеки описують «за допомогою так званого «магічного чотирикутника», тобто фігури, що символізує чотири взаємопов'язані цілі економічного розвитку, за реалізацію яких держава несе відповідальність. Це – помірковане і стабільне економічне зростання, високий рівень зайнятості, стабільність цін (фінансова стабільність), зовнішньоекономічна рівновага» [12, с. 47]. Н. С. Костишин і Т. А. Яковець досліджуючи стан економіки в країні, під час дії воєнного стану наголошують на першочерговому завданні – підтримці бізнесу в Україні, який є основою побудови стійкої економіки, в поєднанні зі зменшенням у перспективі податкового навантаження [22, с. 108]. Разом із тим, вказані завдання йдуть в розріз із декларованою метою економічної політики держави, окрім того, усі завдання державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки держави не містять будь-якої системності.

Висновки. Зважаючи на доцільність встановлення уніфікованої комплексної мети забезпечення економічної безпеки як одного з напрямів державної політики держави, вважаємо за можливе представити її наступним чином: підтримуючи та укріплюючи європейський вектор розвитку національної економіки, в тому числі укріплюючи її ключові сфери, забезпечувати та удосконалювати механізми та методи захисту об'єктів критичної та цивільної інфраструктури.

Розпочавши комплексне дослідження фундаментальних основ державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки держави та сформулювавши мету останньої, зрозуміло, що при виробленні її завдань, необхідно виходити з необхідності розширення сформульованої нами мети, враховуючи завдання закріплені на законодавчому рівні. А тому, завдання державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки держави під час воєнного стану можна представити наступним чином:

- створення умов для поширення ринкової конкуренції на всій території країни;
- забезпечення об'єктів критичної та цивільної інфраструктури від можливих руйнувань, побудова нових об'єктів із урахуванням необхідності створення системи ефективних і доступних критичних;
- перегляд територіальних принципів ведення сільськогосподарської діяльності та стимулювання розвитку фермерства;
- накопичення та збільшення економічного потенціалу та людського ресурсу;
- удосконалення та стабілізація сфери послуг;
- нівелювання внутрішніх небезпечних чинників. Налагодження роботи правоохоронних органів у економічній сфері;
- впровадження концепції людиноцентризму крізь призму забезпечення економічного добробуту населення;

– створення економічної автономії і максимальної самодостатності держави в забезпеченні ключових потреб людей і держави.

Окрім, мети та завдань державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки держави під час воєнного стану, не менш важливу фундаментальну роль у формуванні останньої мають її засади, які безпосередньо визначають провідні напрями розбудови системи забезпечення економічної безпеки держави. Тому, в перспективі доцільно дослідити засади державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки держави під час воєнного стану.

Список використаних джерел:

1. ООН попереджає, що найближчі перспективи для Співдружності Незалежних Держав та Південно-Східної Європи на тлі війни в Україні та високої геополітичної невизначеності залишаються нестійкими (прес-реліз від 25.01.2023) / Офіційний веб-сайт Організації Об'єднаних Націй. URL: https://www.un.org/development/desa/dpad/wp-content/uploads/sites/45/WESP2023_PR_CIS_SEE_R.pdf
2. Хмарська І. А., Кучерява К. Я., Клімова І. О. Особливості післявоєнного відновлення економіки України. *Економіка та суспільство*. 2022. № 42. С. 1-8. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-42-31>
3. Білодід І. К. Словник української мови: в 11 т. Київ: Наукова думка, 1970-1980. Т. 4, 1973. 840 с.
4. Стеченко Д.М. Державне регулювання економіки: навчальний посібник. Київ: МАУП, 2000. 176 с.
5. Толуб'як В. С., Королюк Ю. Г. Політика економічної безпеки України в умовах глобальних загроз. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2019. № 6. С. 1–7. DOI: [10.32702/2307-2156-2019.6.3](https://doi.org/10.32702/2307-2156-2019.6.3).
6. Роечко В.І., Єфремова Н.Ф. Ефективність економічної політики в контексті її соціальної спрямованості. *Науковий вісник Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського*. 2018. Вип. 22. С. 710–715.
7. Адміністративне право України: підручник / Ю. П. Битяк, В. М. Гарашук, О. В. Дьяченко [та ін.]; за ред. Ю. П. Битяка. К.: Юрінком Інтер, 2007. 544 с.
8. Задахайло Д. В. Економічна політика держави в системі правового і законодавчого забезпечення. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2013. № 3 (74). С. 214–221. URL: http://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/6432/1/Zaduxaylo_214.pdf
9. Дороніна М. С., Горовий Д. А. Економічна політика. Конспект лекцій. Харків: Вид. ХДЕУ, 2001. 46 с.
10. Чечель О. М. Мета формування економічної політики держави. *Інвестиції: практика та досвід*. 2009. № 21. С. 62–66. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ipd_2009_21_17
11. Сенишин О. С., Горинь М. О., Кундицький О. О. Державне регулювання економіки: навчальний посібник. Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2014. 334 с.
12. Порівняльні економічні системи і публічне адміністрування (частина 1) / Офіційний веб-сайт Міністерства розвитку громад та територій України. URL: <https://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2017/11/Lektsiya-EPFMPU.pdf>
13. Про затвердження Національної економічної стратегії на період до 2030 року: постанов Кабінету Міністрів України від 03.03.2021 № 179 / Офіційний веб-сайт Кабінету Міністрів України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennya-nacionalnoyi-eko-a179>
14. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 11 серпня 2021 року «Про Стратегію економічної безпеки України на період до 2025 року»: указ Президента України від 11.08.2021 № 347/2021 / Офіційний веб-сайт Президента України. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/3472021-39613>
15. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14.09.2020 «Про Стратегію національної безпеки України»: указ Президента України від 14.09.2020 року № 392/2020 / Офіційний веб-сайт Президента України. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/3922020-35037>
16. За час війни інфраструктурі України завдано збитків у розмірі 1,8 трлн гривень – KSE (18.03.2022) // Суспільство / Аналітичний портал «Слово і діло». URL: <https://www.slovoidilo.ua/2022/03/18/novyna/suspilstvo/chas-vijnny-infrastrukturi-ukrayiny-zavdano-zbytktiv-rozmiri-18-trln-hryven-kse>
17. Резніков пропонує розміщувати оборонні підприємства в шахтах (08.07.2022) / Веб-сайт інформаційно-аналітичного загальнонаціонального медіа ZN.UA («Дзеркало тижня. Україна»).

URL: <https://zn.ua/ukr/UKRAINE/reznikov-proponuje-rozmishchuvati-oboronni-pidprijemstva-v-shakhtakh.html>

18. Як змінилася економіка за 30 років незалежності / Веб-сайт «Економічна правда». URL: <https://www.epravda.com.ua/publications/2021/08/23/677115/>

19. Громов О. Сільське господарство під час війни: зміна пріоритетів (13.09.2022) / Веб-сайт газети «Урядовий кур'єр». URL: <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/silske-gospodarstvo-pid-chas-vijni-zmina-prioritet/>

20. За рік війни в більш безпечні регіони релоковано 800 підприємств (02.03.2023) / Новини / Прес-центр / Офіційний веб-сайт Міністерства економіки України. URL: <https://www.me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=a700c206-722a-4752-b5bb-78a1063ae9db&title=ZaRikViiniVBilsh>

21. Білодід І. К. Словник української мови: в 11 т. Київ: Наукова думка, 1970-1980. Т. 3, 1972. 744 с.

22. Костишин Н. С., Яковець Т. А. Обліково-податкова система в умовах воєнного стану: як діяти та, які наслідки. *Вісник економіки*. 2022. Вип. 2. С. 99–110.

УДК 342.9

DOI <https://doi.org/10.32844/2618-1258.2023.1.26>

ЛИТВИНОВ Є.В.

ДО ПИТАННЯ ВИДІВ І ФОРМ УПЛИВУ ОРГАНІЗОВАНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ НА СТАБІЛЬНІСТЬ ФУНКЦІОНУВАННЯ СУСПІЛЬСТВА: ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

ON THE ISSUE OF TYPES AND FORMS OF INFLUENCE OF ORGANIZED CRIME ON THE STABILITY OF SOCIETY: LEGAL ASPECT

У статті досліджено види та форми впливу організованої злочинності на стабільність функціонування суспільства. Охарактеризовано сутнісні особливості поняття організованої злочинності та її сутності

Автор звертає увагу на те, що організована злочинність як форма впливу на суспільні відносини має досить широке коло можливостей його дестабілізації, сприяє деструктивізації основних взаємодійних процесів у всіх ланках суспільного буття та негативно діє як на окремих індивідів і ланки взаємовідносин, так і на суспільно-політичний і правовий стрій загалом..

Доведено, що зміст і сутність організованої злочинності полягає в реальному намаганні групи осіб, чи будь-якої іншої форми організації більш як однієї особи заподіяти шкоду охоронюваним законодавством України інтересам у будь-якій сфері чи галузі, що складає сегмент у системі правовідносин.

Автором доведено, що організована злочинність є різноманітним і багатоаспектним соціальним явищем. Тому використання фактора або показника для групування завжди буде викликати заперечення. У зв'язку з цим більш обґрунтованою може бути визнана думка про те, що її необхідно поділяти на групи за кількісними та якісними ознаками, за спрямованістю злочинної діяльності, за ступенем складності структурної побудови. Ми вважаємо, що цей підхід є більш ефективним і дозволяє підійти до криміналістичної характеристики на належному науковому рівні.